

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ PARLAMENT

RADA

DOPORUČENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY

ze dne 23. dubna 2008

o zavedení evropského rámce kvalifikací pro celoživotní učení

(Text s významem pro EHP)

(2008/C 111/01)

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na čl. 149 odst. 4 a čl. 150 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ⁽¹⁾,

s ohledem na stanovisko Výboru regionů ⁽²⁾,

v souladu s postupem stanoveným v článku 251 Smlouvy ⁽³⁾,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Rozvoj a uznávání znalostí, dovedností a kompetencí občanů je rozhodující pro osobní rozvoj, konkurenceschopnost, zaměstnanost a sociální soudržnost ve Společenství. Takový rozvoj a uznávání znalostí by měly usnadňovat mezinárodní mobilitu pracovníků a studujících a přispívat ke splnění požadavků nabídky a poptávky na evropském pracovním trhu. Na vnitrostátní úrovni i na úrovni Společenství je proto třeba podporovat a zlepšovat přístup všech, a to i znevýhodněných osob, k celoživotnímu učení a účast na něm, stejně jako využívání kvalifikací.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 175, 27.7.2007, s. 74.

⁽²⁾ Úř. věst. C 146, 30.6.2007, s. 77.

⁽³⁾ Stanovisko Evropského parlamentu ze dne 24. října 2007 (dosud nezveřejněné v Úředním věstníku) a rozhodnutí Rady ze dne 14. února 2008.

(2) Evropská rada na zasedání v Lisabonu v roce 2000 dospěla k závěru, že větší průhlednost kvalifikací by měla být jedním z hlavních prvků, jež jsou nezbytné k tomu, aby se systémy vzdělávání a odborné přípravy ve Společenství přizpůsobily požadavkům společnosti založené na znalostech. Na zasedání v Barceloně v roce 2002 pak Evropská rada vyzvala k užší spolupráci v odvětví vysokých škol a ke zlepšení průhlednosti a metod uznávání v oblasti odborného vzdělávání a přípravy.

(3) V usnesení Rady ze dne 27. června 2002 o celoživotním učení ⁽⁴⁾ byla Komise vyzvána, aby v úzké spolupráci s Radou a členskými státy na základě výsledků boloňského procesu rozvíjela rámec pro uznávání kvalifikací v oblasti vzdělávání i odborné přípravy a aby podobnou činnost podporovala i v oblasti odborného vzdělávání.

(4) Společné zprávy Rady a Komise o provádění pracovního programu „Vzdělávání a odborná příprava 2010“, přijaté v letech 2004 a 2006, zdůraznily potřebu rozvíjet evropský rámec kvalifikací.

(5) V souvislosti s kodaňským procesem bylo v závěrech Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, ze dne 15. listopadu 2004 o budoucích prioritách posílené evropské spolupráce v oblasti odborného vzdělávání

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 163, 9.7.2002, s. 1.

- a přípravy za přednostní úkol označeno vypracování otevřeného a flexibilního evropského rámce kvalifikací, který by byl založen na průhlednosti a vzájemné důvěře a který by měl představovat společný referenční rámec pro vzdělávání i odbornou přípravu.
- (6) V souladu se závěry Rady o společných evropských zásadách identifikace a validace neformálního a informálního učení ze dne 28. května 2004 je třeba podporovat validaci výsledků neformálního a informálního učení.
- (7) Evropská rada na zasedáních v Bruselu v březnu 2005 a v březnu 2006 vyzdvihla význam přijetí evropského rámce kvalifikací.
- (8) Toto doporučení zohledňuje rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 2241/2004/ES ze dne 15. prosince 2004 o jednotném rámci Společenství pro průhlednost v oblasti kvalifikací a schopností (Europass) ⁽¹⁾ a doporučení Evropského parlamentu a Rady 2006/962/ES ze dne 18. prosince 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení ⁽²⁾.
- (9) Toto doporučení je v souladu s rámcem pro Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání a s deskriptory jednotlivých cyklů, na nichž se dohodli ministři příslušní pro vysokoškolské vzdělávání ze 45 evropských zemí na setkání v Bergenu ve dnech 19. a 20. května 2005 v rámci boloňského procesu.
- (10) Závěry Rady ze dne 23. a 24. května 2004 o zajišťování kvality v odborném vzdělávání a přípravě, doporučení Evropského parlamentu a Rady 2006/143/ES ze dne 15. února 2006 o další evropské spolupráci při zabezpečování kvality v oblasti vysokoškolského vzdělávání ⁽³⁾ a normy a pokyny týkající se zajišťování kvality Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, na nichž se dohodli ministři pro vysokoškolské vzdělávání na zasedání v Bergenu, obsahují společné zásady zajišťování kvality, které by měly být základem provádění evropského rámce kvalifikací.
- (11) Tímto doporučením není dotčena směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací ⁽⁴⁾, která přiznává práva a ukládá povinnosti jak příslušnému vnitrostátnímu orgánu, tak migrující osobě. Odkazem na úroveň evropského rámce kvalifikací by neměl být dotčen přístup na trh práce v případech, kdy byla profesní kvalifikace uznána v souladu se směrnicí 2005/36/ES.
- (12) Cílem tohoto doporučení je vytvořit společný referenční rámec, který by měl sloužit jako pomůcka ke srovnávání různých systémů kvalifikací a jejich úrovní, a to pro všeobecné a vysokoškolské vzdělávání i pro odborné vzdělávání a přípravu. Tím se zlepší průhlednost, srovnatelnost a přenosnost kvalifikací získaných podle zvyklostí v různých členských státech. Každé úrovně kvalifikace by mělo být v zásadě možno dosáhnout různými způsoby vzdělávání a různými profesními postupy. Evropský rámec kvalifikací by měl rovněž mezinárodním odvětvovým organizacím umožnit, aby své systémy kvalifikací uvedly do vztahu se společným evropským referenčním rámcem, a tak ukázaly, jaký mají mezinárodní odvětvové kvalifikace vztah k vnitrostátním systémům kvalifikací. Toto doporučení tedy napomáhá k dosažení širšího cíle, kterým je podpora celoživotního učení a zvyšování zaměstnatelnosti, mobility a sociální integrace pracovníků a studujících. Jeho provedení napomohou průhledné zásady zajištění kvality a výměna informací díky budování vzájemné důvěry.
- (13) Toto doporučení by mělo přispět k modernizaci systémů vzdělávání a odborné přípravy, k propojení vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnání a k budování mostů mezi formálním, neformálním a informálním učením, což povede rovněž k validaci výsledků učení nabytých praxí.
- (14) Toto doporučení nenahrazuje ani nedefinuje vnitrostátní systémy kvalifikací ani vnitrostátní kvalifikace. Evropský rámec kvalifikací nepopisuje jednotlivé kvalifikace ani schopnosti jednotlivců a konkrétní kvalifikace by měla být přiřazena k příslušné úrovni evropského rámce kvalifikací prostřednictvím odkazu na příslušné vnitrostátní systémy kvalifikací.
- (15) Vzhledem ke své právně nezávazné povaze je toto doporučení v souladu se zásadou subsidiarity, neboť podporuje a doplňuje činnosti členských států usnadňováním jejich další spolupráce za účelem zvýšení průhlednosti a podpory mobility a celoživotního učení. Mělo by být provedeno v souladu s vnitrostátními právními předpisy a praxí.
- (16) Jelikož cíle tohoto doporučení, totiž vytvořit společný referenční rámec, který by měl sloužit jako pomůcka ke srovnávání různých systémů kvalifikací a jejich úrovní, nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, a proto jej může být z důvodu rozsahu a účinků zamýšlené akce lépe dosaženo na úrovni Společenství, může Společenství přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto doporučení rámec toho, co je nezbytné pro dosažení tohoto cíle,

⁽¹⁾ Úř. věst. L 390, 31.12.2004, s. 6.

⁽²⁾ Úř. věst. L 394, 30.12.2006, s. 10.

⁽³⁾ Úř. věst. L 64, 4.3.2006, s. 60.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 255, 30.9.2005, s. 22. Směrnice ve znění směrnice Rady 2006/100/ES (Úř. věst. L 363, 20.12.2006, s. 141).

DOPORUČUJÍ ČLENSKÝM STÁTŮM, ABY:

- 1) používaly evropský rámec kvalifikací jako referenční nástroj pro srovnávání úrovní kvalifikací v různých systémech kvalifikací a pro podporu jak celoživotního učení, tak i rovných příležitostí ve znalostní společnosti a další integrace evropského trhu práce při zohlednění různorodosti vzdělávacích systémů jednotlivých států;
- 2) do roku 2010 uvedly své vnitrostátní systémy kvalifikací do vztahu s evropským rámcem kvalifikací, především stanovením průhledných odkazů mezi vlastními úrovněmi kvalifikací a úrovněmi uvedenými v příloze II, v případě potřeby vytvořením vnitrostátních rámců kvalifikací v souladu s vnitrostátními právními předpisy a praxí;
- 3) přijaly potřebná opatření, aby do roku 2012 zajistily, aby všechna nová kvalifikační osvědčení, diplomy a doklady Europassu vydávané příslušnými orgány obsahovaly jasný odkaz, učiněný prostřednictvím vnitrostátních systémů kvalifikací, na příslušnou úroveň evropského rámce kvalifikací;
- 4) při definování a popisu kvalifikací využívaly přístup založený na výsledcích učení a podporovaly validaci neformálního a informálního učení v souladu se společnými evropskými zásadami schválenými v závěrech Rady ze dne 28. května 2004 a věnovaly přitom zvláštní pozornost občanům, kterým nejvíce hrozí nezaměstnanost nebo nejistá forma zaměstnání, neboť tento přístup by mohl zlepšit jejich účast na celoživotním učení a jejich přístup na trh práce;
- 5) při vytváření vazby mezi vysokoškolskými kvalifikacemi, kvalifikacemi z oblasti odborného vzdělávání a přípravy v rámci vnitrostátních systémů kvalifikací na jedné straně a evropským rámcem kvalifikací na straně druhé podporovaly a uplatňovaly zásady pro zajišťování kvality ve vzdělávání a odborné přípravě stanovené v příloze III;
- 6) určily svá koordinační střediska s vazbou na struktury a požadavky jednotlivých členských států, která budou podporovat a ve spolupráci s dalšími příslušnými vnitrostátními orgány vést vztah mezi vnitrostátními systémy kvalifikací a evropským rámcem kvalifikací za účelem zvyšování kvality a průhlednosti tohoto vztahu.

Koordinační střediska by měla plnit tyto úkoly:

- a) opatřit úrovně kvalifikací v rámci vnitrostátního systému kvalifikací odkazy na úrovně evropského rámce kvalifikací popsané v příloze II;
- b) zajistit, aby se při uvádění vnitrostátních úrovní kvalifikací do vztahu s evropským rámcem kvalifikací používala průhledná metodika, která umožní jednotlivé úrovně snáze porovnávat, a dále zajistit, aby výsledná rozhodnutí byla zveřejněna;

- c) poskytovat zainteresovaným subjektům přístup k informacím a pokyny, jak vnitrostátní kvalifikace uvádět do vztahu s evropským rámcem kvalifikací prostřednictvím vnitrostátních systémů kvalifikací;
- d) podporovat účast všech příslušných zainteresovaných subjektů, k nimž v souladu s vnitrostátními právními předpisy a praxí patří i instituce v oblasti vysokoškolského vzdělávání a odborného vzdělávání a přípravy, sociální partneři, odvětví a odborníci v oblasti srovnávání a využívání kvalifikací na evropské úrovni;

SCHVALUJÍ ZÁMĚR KOMISE:

- 1) podporovat členské státy při provádění výše uvedených úkolů a mezinárodní odvětvové organizace při používání referenčních úrovní a zásad evropského rámce kvalifikací v souladu s tímto doporučením, zejména usnadňováním spolupráce, výměnou osvědčených postupů a testováním – mimo jiné prostřednictvím dobrovolného vzájemného hodnocení a pilotních projektů v rámci programů Společensví, provádění informačních akcí a konzultací s výbory sociálního dialogu – a přípravou podpůrných materiálů a pokynů;
- 2) zřídit do 23. dubna 2009 poradní skupinu pro evropský rámec kvalifikací tvořenou zástupci členských států a zahrnující evropské sociální partnery a popřípadě jiné zainteresované subjekty, která bude odpovídat za zajištění celkové soudržnosti a za podporu průhlednosti procesu vztahování systémů kvalifikací k evropskému rámcu kvalifikací;
- 3) ve spolupráci s členskými státy a po konzultaci se zainteresovanými subjekty posuzovat a hodnotit opatření přijatá v reakci na toto doporučení, včetně působnosti a doby trvání poradní skupiny, a do 23. dubna 2013 podat Evropskému parlamentu a Radě zprávu o získaných zkušenostech a důsledcích pro budoucnost, případně též včetně přezkoumání a přepracování tohoto doporučení;
- 4) podporovat úzké vazby mezi evropským rámcem kvalifikací a stávajícími nebo budoucími evropskými systémy převodu kreditů a kumulace ve vysokoškolském vzdělávání a odborném vzdělávání a přípravě, aby se zlepšila mobilita občanů a usnadnilo uznávání výsledků učení.

Ve Štrasburku dne 23. dubna 2008.

Za Evropský parlament
předseda
H.-G. PÖTTERING

Za Radu
předseda
J. LANARČIČ

PŘÍLOHA I

Definice

Pro účely tohoto doporučení se rozumí:

- a) „kvalifikací“ formální výsledek hodnocení a validace, který je získán v okamžiku, kdy příslušný subjekt stanoví, že jedinec dosáhl výsledků učení podle daných standardů;
 - b) „vnitrostátním systémem kvalifikací“ všechny aspekty činnosti členského státu v souvislosti s uznáváním vzdělávacích a jiných mechanismů, jež vzdělávání a odbornou přípravu spojují s trhem práce a občanskou společností. To zahrnuje přípravu a provádění institucionálních ujednání a procesů souvisejících se zajišťováním kvality, hodnocením a udělováním kvalifikací. Vnitrostátní systém kvalifikací může být složen z řady podsystémů a může zahrnovat vnitrostátní rámec kvalifikací;
 - c) „vnitrostátním rámcem kvalifikací“ nástroj pro klasifikaci kvalifikací podle souboru kritérií pro určité úrovně dosaženého vzdělání, jehož cílem je integrovat a koordinovat vnitrostátní podsystémy kvalifikací a zlepšovat průhlednost, přístupnost, vývoj a kvalitu kvalifikací ve vztahu k trhu práce a občanské společnosti;
 - d) „odvětvím“ soubor odborných činností vytvořený podle jejich hlavní ekonomické funkce, produktu, služby nebo technologie;
 - e) „mezinárodní odvětvovou organizací“ sdružení vnitrostátních organizací zahrnující například zaměstnavatele a profesní organizace, které zastupuje zájmy vnitrostátních odvětví;
 - f) „výsledky učení“ vyjádření toho, co dotyčná osoba zná, čemu rozumí a co je schopna vykonávat po ukončení vzdělávacího procesu, což je vymezeno na základě znalostí, dovedností a kompetencí;
 - g) „znalostmi“ výsledek osvojování informací prostřednictvím učení. Znalosti jsou souborem faktů, zásad, teorií a praktických postupů, které souvisí s oborem studia nebo práce. V evropském rámci kvalifikací jsou znalosti označovány jako teoretické nebo faktické;
 - h) „dovednostmi“ schopnost uplatnit znalosti a použít know-how při plnění úkolů a řešení problémů. V evropském rámci kvalifikací jsou dovednosti popisovány jako kognitivní (používání logického, intuitivního a tvůrčího myšlení) a praktické (zahrnující manuální zručnost a používání metod, materiálů, nástrojů a přístrojů);
 - i) „kompetencemi“ prokazatelná schopnost používat znalosti, dovednosti a osobní, sociální nebo metodické schopnosti při práci a studiu a v profesním nebo osobním rozvoji. V evropském rámci kvalifikací jsou kompetence popsány ve smyslu odpovědnosti a samostatnosti.
-

PŘÍLOHA II

Deskriptory definující úrovně v evropském rámci kvalifikací (ERK)

Každá z osmi úrovní je definována souborem deskriptorů označujících výsledky učení, které odpovídají kvalifikacím na dané úrovni v jakémkoli systému kvalifikací.

	Znalosti	Dovednosti	Kompetence
	Znalosti jsou v souvislosti s ERK popisovány jako teoretické nebo faktické.	Dovednosti jsou v souvislosti s ERK popisovány jako kognitivní (používání logického, intuitivního a tvůrčího myšlení) a praktické (zahrnující manuální zručnost a používání metod, materiálů, nástrojů a přístrojů)	Kompetence jsou v souvislosti s ERK popisovány ve smyslu odpovědnosti a samostatnosti
Úroveň 1 Výsledky učení odpovídající úrovni 1	základní všeobecné znalosti	základní dovednosti požadované k provádění jednoduchých úkolů	pracovat nebo studovat pod přímým dohledem ve strukturovaném prostředí
Úroveň 2 Výsledky učení odpovídající úrovni 2	základní faktické znalosti v oboru práce nebo studia	základní kognitivní a praktické dovednosti požadované při používání relevantních informací za účelem plnění úkolů a řešení běžných problémů s použitím jednoduchých pravidel a nástrojů	pracovat nebo studovat pod dohledem s určitou mírou samostatnosti
Úroveň 3 Výsledky učení odpovídající úrovni 3	znalosti faktů, zásad, procesů a obecných pojmů v oboru práce nebo studia	řada kognitivních a praktických dovedností požadovaných při plnění úkolů a řešení problémů výběrem a použitím základních metod, nástrojů, materiálů a informací	nést odpovědnost za splnění úkolů v práci nebo ve studiu při řešení problémů přizpůsobovat své chování okolnostem
Úroveň 4 Výsledky učení odpovídající úrovni 4	faktické a teoretické znalosti v širokých souvislostech v oboru práce nebo studia	řada kognitivních a praktických dovedností požadovaných při řešení konkrétních problémů v oboru práce nebo studia	schopnost řídit sebe samého v rámci pokynů v oblastech práce nebo studia, které jsou obvykle předvídatelné, ale mohou se měnit dohlížet na běžnou práci jiných osob a nést určitou odpovědnost za hodnocení a zlepšování pracovních či studijních činností
Úroveň 5 (*) Výsledky učení odpovídající úrovni 5	rozsáhlé a specializované faktické a teoretické znalosti v oboru práce nebo studia a uvědomování si mezi těchto znalostí	rozsáhlá škála kognitivních a praktických dovedností požadovaných při rozvíjení tvůrčích řešení abstraktních problémů	řídít pracovní či studijní činnosti, při nichž dochází k nepředvídatelným změnám, a dohlížet na ně posuzovat a rozvíjet své vlastní výkony a výkony ostatních

Úroveň 6 (**) Výsledky učení odpovídající úrovni 6	pokročilé znalosti v oboru práce nebo studia zahrnující kritické chápání teorií a zásad	pokročilé dovednosti prokazující zvládnutí oboru a smysl pro inovace, jež jsou požadovány při řešení složitých a nepředvídatelných problémů ve specializované oblasti práce nebo studia	řídit složité technické nebo odborné činnosti či projekty a nést odpovědnost za rozhodování v kontextu nepředvídatelné pracovní nebo studijní náplně nést odpovědnost za řízení odborného rozvoje jednotlivců a skupin
Úroveň 7 (***) Výsledky učení odpovídající úrovni 7	vysoce specializované znalosti, z nichž některé jsou v popředí znalostí v oboru práce nebo studia, sloužící jako základ originálního myšlení nebo výzkumu kritické uvědomování si znalostí v oboru a na rozhraní mezi různými oblastmi	speciální dovednosti požadované při řešení problémů ve výzkumu nebo při inovacích s cílem rozvíjet nové znalosti a postupy a integrovat poznatky z různých oblastí	řídit a transformovat pracovní nebo studijní kontexty, které jsou složité, nelze je předvídat a vyžadují nové strategické přístupy nést odpovědnost za přispívání k profesním znalostem a postupům nebo za posuzování strategických výkonů týmů
Úroveň 8 (****) Výsledky učení odpovídající úrovni 8	znalosti na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia a na rozhraní mezi obory	vysoce pokročilé a specializované dovednosti a techniky, včetně syntézy a hodnocení, požadované při řešení kritických problémů ve výzkumu nebo inovacích a při rozšiřování a novém definování stávajících znalostí nebo odborných postupů	vykazovat značnou autoritu, inovační potenciál, samostatnost a akademickou a odbornou integritu a trvalé odhodlání přicházet s novými myšlenkami a vyvíjet nové postupy na špičkové úrovni v oboru práce nebo studia, včetně výzkumu

Soulad s rámcem pro kvalifikace v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání

Rámec pro kvalifikace v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání stanoví deskriptory pro jednotlivé cykly.

Každý deskriptor cyklu poskytuje obecně použitelné vyjádření obvykle očekávaných výsledků a schopností, jež jsou spojovány s kvalifikací, která představuje konec tohoto cyklu.

- (*) Deskriptor pro krátký cyklus vysokoškolského vzdělávání (v rámci prvního cyklu nebo ve spojitosti s ním), který byl vypracován v rámci společné iniciativy pro kvalitu při boloňském procesu, odpovídá výsledkům učení pro pátou úroveň ERK.
- (**) Deskriptor pro první cyklus v rámci pro kvalifikace v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání, na němž se dohodli ministři příslušní pro vysokoškolské vzdělávání na svém zasedání v Bergenu v květnu roku 2005 v rámci boloňského procesu, odpovídá výsledkům učení pro šestou úroveň ERK.
- (***) Deskriptor pro druhý cyklus v rámci pro kvalifikace v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání, na němž se dohodli ministři příslušní pro vysokoškolské vzdělávání na svém zasedání v Bergenu v květnu roku 2005 v rámci boloňského procesu, odpovídá výsledkům učení pro sedmou úroveň ERK.
- (****) Deskriptor pro třetí cyklus v rámci pro kvalifikace v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání, na němž se dohodli ministři příslušní pro vysokoškolské vzdělávání na svém zasedání v Bergenu v květnu roku 2005 v rámci boloňského procesu, odpovídá výsledkům učení pro osmou úroveň ERK.

PŘÍLOHA III

Společné zásady zajišťování kvality ve vysokoškolském vzdělávání a odborném vzdělávání a přípravě v souvislosti s evropským rámcem kvalifikací

Při provádění evropského rámce kvalifikací by zajišťování kvality, které je nezbytné pro účely odpovědnosti a zlepšení vysokoškolského vzdělávání, odborného vzdělávání a odborné přípravy, mělo být prováděno v souladu s těmito zásadami:

- Politiky a postupy zajišťování kvality by měly být základem všech úrovní evropského rámce kvalifikací.
 - Zajišťování kvality by mělo být nedílnou součástí vnitřního řízení institucí v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.
 - Zajišťování kvality by mělo zahrnovat pravidelné hodnocení institucí, jejich programů nebo jejich systémů zajišťování kvality externími monitorovacími subjekty nebo agenturami.
 - Externí monitorovací subjekty nebo agentury, které zajišťují kvalitu, by měly být pravidelně kontrolovány.
 - Při zajišťování kvality by se měly sledovat souvislosti, vstupy, proces a výstup, přičemž důraz by měl být kladen na výstupy a výsledky učení.
 - Systémy zajišťování kvality by měly zahrnovat tyto prvky:
 - jasné a měřitelné cíle a normy,
 - pokyny pro provádění, včetně účasti zainteresovaných subjektů,
 - odpovídající zdroje,
 - důsledné metody hodnocení zahrnující sebehodnocení i externí hodnocení,
 - mechanismy zpětné vazby a postupy zlepšování,
 - všeobecně dostupné výsledky hodnocení.
 - Iniciativy týkající se zajišťování kvality na mezinárodní, státní a regionální úrovni by měly být koordinovány, aby se zajistil přehled, soudržnost, součinnost a analýza systému v celé šíři.
 - Zajišťování kvality by měl být proces založený na spolupráci mezi úrovněmi a systémy vzdělávání a odborné přípravy, včetně všech příslušných zainteresovaných subjektů, v členských státech a v celém Společenství.
 - Pokyny pro zajišťování kvality na úrovni Společenství mohou obsahovat referenční kritéria pro hodnocení a vzájemné učení ve skupinách (tzv. peer-learning).
-